

VU I U, PRO ITAJ I NAU I: (*pa i za Hrvatskog nacionalnog zlo inca A. Plenkovi a* (dragutin)...))

Povjesni ar nam je detaljno objasnio od kada se šahovnica vijori u Kninu

Zvonimir Mitar <zmitar@bluewin.ch>

To: Zvonimir Mitar

Poštovani,

pogledajte dolje, nazivani grb Hrvatske.

[kako je kona no formirana hrvatska 'šahovnica' - tj. popularno \(i ujedno pogrešno\)](#)

Povjesni ar Mate Boži iz Solina u tekstu za Dalmatinski portal iznosi novu teoriju o nastanku i simbolici hrvatskih zemaljskih grbova, otkriva je li po etno polje prvog zabilježenog hrvatskog grba bilo srebrno (tj. bijelo) ili crveno, jesu li na dalmatinskom grbu lavovi ili leopardi...

Kliknite i na sljede i link/poveznicu i pro itajte još nekoliko dodatnih podataka u okviru te zanimljive teme:

<https://dalmatinskiportal.hr/kolumna/clipeus-croatorum>

Srda an pozdrav svima

Zvonimir

Povjesni ar nam je detaljno objasnio od kada se šahovnica vijori u Kninu

From: Zvonimir Mitar <zmitar@bluewin.ch>

To: Zvonimir Mitar <zmitar@bluewin.ch>

Sent: Wednesday, August 18, 2021, 07:19:34 PM GMT+2

Subject: VU I U, PRO ITAJ I NAU I: Povjesni ar nam je detaljno objasnio od kada se šahovnica vijori u Kninu

Poštovani,

pogledajte dolje, nazivani grb Hrvatske.

[kako je kona no formirana hrvatska 'šahovnica' - tj. popularno \(i ujedno pogrešno\)](#)

Povjesni ar Mate Boži iz Solina u tekstu za Dalmatinski portal iznosi novu teoriju o nastanku i simbolici hrvatskih zemaljskih grbova, otkriva je li po etno polje prvog zabilježenog hrvatskog grba bilo srebrno (tj. bijelo) ili crveno, jesu li na dalmatinskom grbu lavovi ili leopardi...

Kliknite i na sljede i link/poveznicu i pro itajte još nekoliko dodatnih podataka u okviru te zanimljive teme:

<https://dalmatinskiportal.hr/kolumna/clipeus-croatorum>

Srda an pozdrav svima - Zvonimir

VU I U, PRO ITAJ I NAU I:

Povjesni ar nam je detaljno objasnio od kada
se šahovnica vijori u Kninu

Jasno se može zaključiti da se u Kninu zasigurno vijorio grb Kraljevine Hrvatske (šahirana polja) i prije pada Knina pod Osmanlije

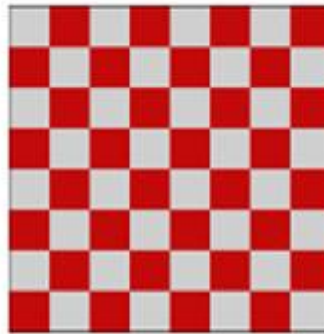
[‘U Kninu se danas vijori šahovnica koje tamo nikad nije bilo...’](#) - nedavno u Kosovskoj Mitrovici izrečena tvrdnja srbijanskog predsjednika Aleksandra Vučića izazvala je lavinu reakcija u Hrvatskoj, kako [vladaju ih](#) tako i [oporbenih političkih struktura](#). Bez obzira na društveno-političke reakcije koje su se tom izjavom željele eventualno postići, treba istaknuti kako, iz povijesnog kuta, ta tvrdnja u svakom slučaju predstavlja grubo falsifikat i netočnost...

Knin se od prvog spomena u povijesnim izvorima ([sredinom X. stoljeća](#)) nalazio u sastavu Hrvatskog Kraljevstva: prvi put se spominje pod imenom ‘Tenen’, kao grad i središte jedne od hrvatskih županija - kninske županije (kako navodi bizantski car Konstantin VII. Porfirogenet u svom djelu ‘De administrando imperio’). Osim toga, smatra se kako se u Kninu nalazio kraljevski mauzolej Trpimirovića, vladarski dvorac (‘castrum’) i dvor - povremena prijestolnica hrvatskih kneževa i kraljeva tijekom IX., X. i XI. stoljeća. O tome svjedoči i niz sačuvanih natpisa na kamenim spomenicima, [uključujući i Muncimirov iz 892. godine](#).

Također, zanimljivo je kako je u prvoj polovici XI. stoljeća u Kninu bila osnovana biskupija, a njeni poglavari su nosili naslov ‘biskupa hrvatskog’ (‘episcopus chroatensis’). [Nakon utrućavanja vladarske kuće Trpimirovića krajem XI. stoljeća](#), biskup koji je svoje sjedište imao u Kninu ponekad se nazivao ‘hrvatski’, a ponekad ‘kninski’. Kada se 1185. u Splitu održao pokrajinski crkveni sabor kninskoj biskupiji su određene nove granice, dok su kninski biskup i njegov kaptol nastavili uživati poseban ugled i za vrijeme Arpadovića, Anžuvina, Luksemburgovaca i drugih vladajućih dinastija. Tako je biskup imao svoje dvore i u Cazinu (u današnjoj Bosni i Hercegovini), a kninski biskup Andrija Tuškanić zauzeo je posebno prvo mjesto među potpisnicima Cetingradske povelje iz 1527., kada je Ferdinand Habsburški bio izabran za hrvatskog kralja.

Pečat Kraljevine Hrvatske s Cetingradske isprave o izboru Ferdinanda Habsburškoga za hrvatskog kralja 1. siječnja, 1527.; kvadratni štit pečata sa hrvatskim šahiranim znamenjem

Rekonstrukcija srebrno-crveno šahiranog znamenja (8x8) s kvadratnog štita pečata Cetingradske povelje koju je 1527. prvi potpisao kninski biskup Andrija Tuškanić

Osmanlijska vojska je 1420. godine prvi put napala Knin, a osvojila ga je 1522., pa je Knin tada ušao u sastav Osmanlijskog Carstva. Mletani su ga nakratko oslobodili 1648., a Osmanlije su iz kninskog kraja konačno protjerane 1688. godine, od kada su grad i okolica bili u sastavu Mletačke Republike, sve do njene propasti krajem XVIII. stoljeća. Potom je uslijedila austrijska, zatim kratkotrajna francuska i naposljetku austro-ugarska vlast (do kraja I. svjetskog rata tj. 1918. godine).

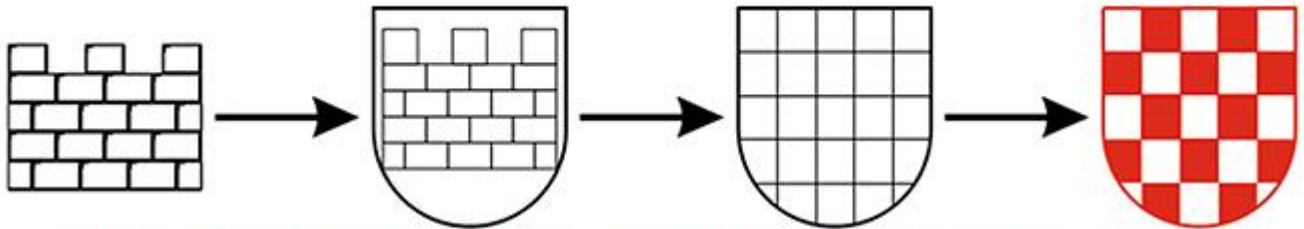
Veduta Knina s kraja XVII. stoljeća; Baltisera Faleti (Zbirka zemljovida i atlasa NSK)

Dok se Knin nalazio pred neposrednom turskom opasnošću, tj. tijekom druge polovice XV. stoljeća, a osobito nakon propasti Bosanskog Kraljevstva 1463. godine, provale Osmanlija na područje Hrvatsko-dalmatinskog Kraljevstva su uočene, posebno u krajeve južno od Gvozda. Tamošnje plemstvo je u tom razdoblju svoje nade u obranu od sve jačeg pritiska Osmanlija sve više polagalo u pomoć Habsburgovce kao aktualne rimsko-njemačke careve, a sve manje u slabu dinastiju Jagelovici (Vladislava II. i Ludovika II.) kao svoje legitimne vladare.

Detalj s grafičkog prikaza bitke s Turcima u Hrvatskoj; Leonhard Beck, djelo nastalo oko 1516.-1519.

Nakon katastrofalnog poraza hrvatske vojske u bitci na Krbavskom polju 9. rujna 1493. godine hrvatsko plemstvo južno od Gvozda je tek izabranom caru **Maksimilijanu I. Habsburškom** poslalo pismo u kojem od njega traži pomoć i ističe svoju mukotrpnu obrambenu ulogu 'tvrđave' u borbi protiv Osmanlija, što je izraz kojeg će hrvatski plemići od tada redovito ponavljati tražeći pomoć od zapadnih vladara. Tako se 1494. u pismu papi i rimsko-njemačkom vladaru plemstvo tadašnje Hrvatske također naziva 'kulom' i 'predziemom kršćanstva' - 'antemurale Christianitatis'.

Pretpostavljeni slijed formiranja hrvatskog grba sa šahiranim poljima u okviru habsburške pretenzijske heraldike – od sintagme o Hrvatskoj kao 'tvrđavi' i bedemu (predziđu) obrane kršćanstva od Osmanlija do stiliziranog prikaza tvrđave/zida u obliku šahiranih polja (kvadrata)

Pretpostavljeni slijed formiranja hrvatskog grba sa šahiranim poljima u okviru habsburške pretenzijske heraldike - od sintagme o Hrvatskoj kao 'tvrđavi' i bedemu (predziđu) obrane kršćanstva od Osmanlija do stiliziranog prikaza tvrđave/zida u obliku šahiranih polja (kvadrata)

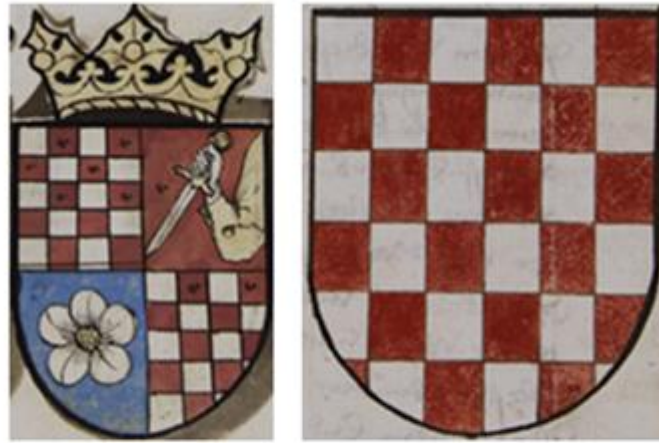
Prikaz tvrđave/obrambenog zida kao slikovitog simbola Hrvatske izložene neprestanim napadima Osmanlija tijekom druge polovice XV. stoljeća (u kontekstu aktualne europske protuosmanlijske borbe: 'predziđe kršćanstva' - 'antemurale Christianitatis') bio je, vjerojatno pod utjecajem Maksimilijana Habsburškog, početkom posljednjeg desetljeća XV. stoljeća heraldički oblikovan u šahirana polja postupkom likovne redukcije i stilizacije, tako da se zidni raster likovno 'pretvorio' u šahiranu plohu s pravilnim kvadratima.

Tako je konačno formirana hrvatska 'šahovnica' - tj. popularno (i ujedno pogrešno) nazivani grb Hrvatske.

Dva najstarija prikaza šahiranog grba Hrvatske: crveno-srebrno šahirani iz tirolskog grada Bozena (Bolzano) - oko 1490.-1494.; srebrno-crveno šahirani iz tirolskog grada Innsbrucka – 1495.

Period od 1493./1494. (kada je šahirani grb Hrvatske vjerojatno nastao) do 1522. kada se Knin našao u sastavu Osmanlijskog Carstva bio je ujedno i ključno razdoblje oblikovanja hrvatskog šahiranog grba - prvog službenog heraldičkog znamenja Kraljevine Hrvatske, te su primjeri njegove tadašnje uporabe ne samo brojni nego i široko rasprostranjeni europskim kontinentom. Također, treba istaknuti kako je Knin (uz Zagreb) u razvijenom i kasnom srednjovjekovlju bio svojevrsni glavni grad Hrvatsko-dalmatinskog Kraljevstva: od XII. do XIV. stoljeća u Kninu i Zagrebu naizmjenice su stolovali hrvatski herceg i ban, a u Kninu (uz Nin i Bihać) su se redovito održavali i sabori za krajeve južno od Gvozda.

Prvi grbovnički prikazi šahiranog grba Hrvatske - oko 1498; grbovnik Jörga Rügena: heraldička znamenja s atribucijama: 'ein freykonigk zo crabatten' i 'Susanna herzogin von Krabatten'

Dvije varijante habsburškog pretenzijskog grba Hrvatske: polja šahirana srebrno-crveno (5x6 i 5x7) - prikazi s Maksimilijanovog Wappenturma u Innsbrucku – izgrađenog krajem XV., srušenog u XVIII. st.

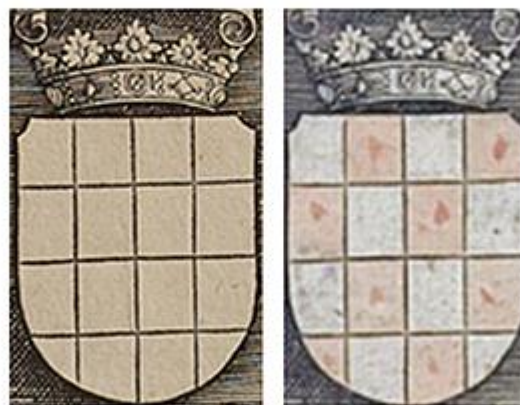
Grb Hrvatske na jednom od Maksimilijanovih crkvenih zvona izlivenom 1499. - Tirol; šahirana polja Kraljevine Hrvatske na trećem polju složenog grba kralja Vladislava II. – slovački grad Bardejov (mađarski: Bártafa), nastao 1505.-1511.

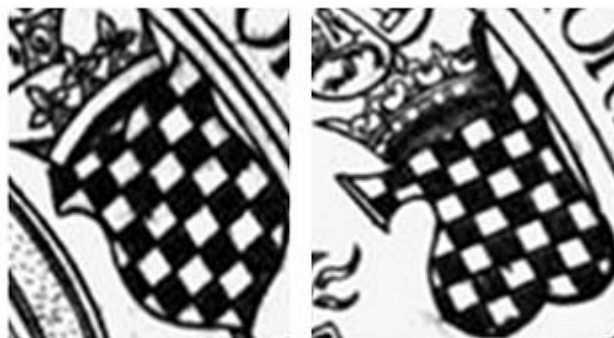
Nekolorirani grbovi Dalmacije i Hrvatske na poljima složenih vladarskih grbova pripisanih carevima Fridriku III. i Maksimilijanu I.; oko 1510.-1512.

Grb Hrvatske na vitraju crkve u njemačkom Nürnbergu - nastao 1513.; prikazi složenog Maksimilijanovog grba u čijem je središtu šahirani štit sa hrvatskim znamenjem te grb Hrvatske u 'Trijumfalnoj povorci cara Maksimilijana' – drugo desetljeće XVI. stoljeća

Nekolorirano heraldičko znamenje Hrvatske (Trijumfalni luk cara Maksimilijana, izvorno izdanje iz 1517.-1518.); kolorirano heraldičko znamenje Hrvatske (Trijumfalni luk cara Maksimilijana, drugo izdanje iz 1526.-1527.)

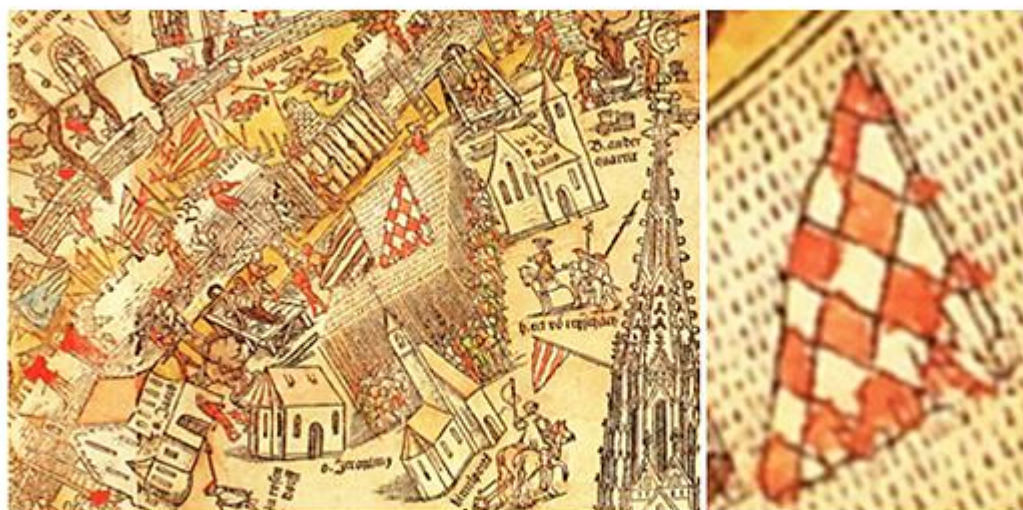

Grb Hrvatske na zajedničkom pečatu cara Maksimilijana i njegova unuka Karla (1506.-1519.);
grb Hrvatske na Karlovu pečatu španjolskoga princa (1516.-1519.)

Grb Dalmacije s tri leopardove glave na plavom polju i nekolorirani šahirani grb Hrvatske u okviru karte Europe Martina Waldseemüllera iz 1511. (kopija iz 1520.)

Stoga je i šahirani grb Hrvatske ('šahovnica') - nastao krajem XV. stoljeća, kao simbol hrvatske plemićke zajednice (i ujedno Hrvatske kao 'predzična kršćanstva') nesumnjivo bio prisutan ne samo na Cetingradskoj povelji iz 1527. (koju je prvi potpisao upravo kninski biskup) nego i u samom Kninu, jednom od tadašnjih glavnih hrvatskih gradova i obrambenih utvrda. Osim toga, do spomenutog potpisa kninskog biskupa iz 1527. stoji i potpis tada aktualnog bana **Ivana Karlovića Krbavskog** (1527. - 1531.) koji je i u doba pada Knina pod Osmanlije 1522. obavljao istu dužnost (1521. - 1524.)

Šahirana zastava Kraljevine Hrvatske među redovima branitelja na detalju plana osmanlijske opsade Beča 1529. godine; nastao oko 1530. ('Meldeman-plan')

Maksimilijanov nasljednik Ferdinand Habsburški je iste godine kada su Osmanlije osvojile Knin (1522.) na državnom saboru Svetog Rimskog Carstva u Nürnbergu istaknuo kako 'viteški kršanski narod' Hrvata 'poput štita' stoji ispred Štajerske, Koruške i Kranjske, te cijele Europe i zapadnoga kršanskoga svijeta. Pritom je za Hrvatsku također upotrijebio izraz 'predzi e' (njemački: 'zwingermaurer'). Na tom istom saboru knez Bernardin Frankapan je održao glasoviti govor u kojemu je molio okupljene staleže za pomoć u obrani od Osmanlija, napominjući kako je 'Hrvatska štit i vrata kršanstva'. Naposljetku, Bernardinov sin Krsto sljedeće godine (kada je Knin već bio u osmanlijskim rukama), u govoru pred papom Hadrijanom VI., nasljednikom Lava X., ponovio uvriježenu metaforu o Hrvatskoj kao 'predzi u' i 'dverima' kršanstva.

Šahirana polja grba Republike Hrvatske na kninskoj tvrđavi 1995. godine

Iz svih navedenih primjera heraldike uporabe šahiranih polja kao specifičnog znamenja Kraljevine Hrvatske, od posljednjeg desetljeća XV. stoljeća do 1522. godine, kao i iz povijesnog konteksta važnosti Knina kao središnje protuosmanlijske obrambene točke krajeva južno od Gvozda, jasno se može zaključiti da se u Kninu zasigurno vijorio grb Kraljevine Hrvatske (šahirana polja) i prije pada Knina pod Osmanlije, kao što su se hrvatska šahirana polja (u funkciji nacionalnog grba hrvatskog naroda) vijorila u Kninu u neprekidnom kontinuitetu i od 1918. godine: kao sastavni dio grbova različitih državnih tvorevina (od Države SHS nakon I. svjetskog rata do Republike Hrvatske nakon Domovinskog rata) s izuzetkom postojanja

[tzv. RSK - samoproglašene paradržave unutar Republike Hrvatske \(od 1991. do 1995. godine\).](#)

Mate Božić